TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

KONU DOĞU EDEBİYATINDAN MASAL ÖRNEĞİ

ŞEHZADE İLE GULYABANİ

...

Hekim Rüyan huzuruna geldiği zaman kral ona, "Seni niçin huzuruma çağırdığımı biliyor musun diye sormuş. Hekim, "Bilinmeyeni kimse bilmez; ancak Yüce Tanrı bilir!" demiş. Kral, ona, "Seni öldürmek, ruhunu bedeninden ayırmak için çağırttım" demiş. Bu sözleri işiten Hekim Rüyan, görülmedik bir heyecanla sarsılmış; ve "Kralım beni niçin öldüreceksin? Acaba ne gibi bir kusur işledim?" diye sormuş. Kral, ona "Senin bir casus olduğun ve beni öldürmek için gelmiş bulunduğun söyleniyor. Böyle olunca, sen beni öldürmeden ben seni öldüreceğim" yanıtını vermiş. Sonra celladı çağırtmış ve ona, "Bu hainin boynunu vur, bizi belasından kurtar!" demiş. Hekim, "Beni bağışla ki Tanrı da seni bağışlasın! Beni öldürtme, yoksa Tanrı da senin canını alır!" diye yakarmış.

...

Sonunda Kral Yunan, hekime, "Seni öldürtmedikçe güven bulamayacağım, rahata kavuşamayacağım. Çünkü senin, elime aldığım bir şeyle beni kurtardığın gibi, koklatacağın bir şeyle ya da bir başka yolla, beni öldüreceğine kuvvetle inanıyorum," Hekim ona, "Efendimiz, benim ödülüm bu mu olacaktı, sen iyiliği, kötülükle mi karşılarsın?" demiş. Ama kral, ona, "Senin gecikmeden ölmen gerekiyor!" demiş. Hekim kralın, kendi ölümünü kesin olarak istediğini iyice anlayınca, ağlamış ve layık olmayanlara hizmet etmenin verdiği üzüntüyle kahrolmuş,

Bunu izleyerek cellat ilerlemiş; hekimin gözlerini bağlamış; sonra palasını çekerek krala, "İzninle!" demiş. Ancak hekim sürekli ağlıyor; krala da "Beni koru ki Allah da seni korusun! Beni öldürme ki, Allah da senin canını almasın!" deyip duruyormuş. Ve de şairin şu dizelerini okuyormuş:

Kendi kendime verdiğim öğütler yerini bulmadı; oysa cahillerin öğütleri başarı sağladı. Bense sadece hoşgörüden nasibimi aldım. Bu yüzden, eğer yaşayacak olursam, kendime öğüt vermekten sakınacağım! Ölürsem eğer, benim başıma gelen, başkalarının dillerini tutmaları için örnek oluşturacak!

Sonra, krala, "Benim ödülüm bu mu olacaktı? Sen bana vaktiyle bir timsahın davrandığı gibi davranıyorsun" demiş. Bunu duyan kral, "Bu timsah öyküsü de nedir?" diye sorunca; hekim ona, "Bu durumda iken sana bunu anlatmam olanaksız" demiş; "Allah aşkına, beni bağışla, Tanrı da seni bağışlasın" diye eklemiş; ve sonra yeniden gözyaşlarına boğulmuş. O sırada kralın gözdelerinden birileri ayağa kalkarak, "Efendimiz, bu hekimin kanını bize bağışla! Çünkü biz onun sana karşı kusur işlediğini hiç görmedik; aksine, başka hekimlerin ve bilginlerin çare bulamadığı derdinden seni kurtardığını gördük!" Kral onlara, "Siz bu hekimin öldürülmesinin nedenini bilmiyorsunuz" demiş: "Onu bağışlarsam; ben, çaresiz kahrolacağım. Çünkü elime bir şey vererek beni ölümden kurtaran kimse, koklayacak bir şey vererek beni öldürmeye de kadirdir. Böylece, ben onun ölümle elde edeceği bir bedel uğruna beni öldürmesinden korkuyorum. Zira, bu kişinin, buraya beni öldürmek için gelmiş olması mümkündür. Onun için ölmesi gerekli. Böylece kendi başıma korkusuz yaşarım" demiş. Bunu duyan hekim, yine "Beni bağışla ki, Tanrı da seni bağışlasın! Beni öldürme, yoksa Allah da senin canını alır!" demiş,

Ve ey ifrit, hekim, kralın, çaresiz, kendisini öldürtmek zorunda bulunduğundan emin olunca; ona, "Efendimiz, eğer ölümüm gerçekten zorunlu ise, bana bir süre tanı ki, evime gideyim! Bütün işlerimi yoluna koyayım! Ana-babama, komşularıma, cenazemi kaldırmaları için talimat vereyim! Ve özellikle tıpla ilgili kitaplarımı birilerine armağan edeyim!" demiş; "Bir de bir kitabım var ki, gerçekten alıntıların alıntısı ve 'Ender-i nadirat'tandır, onu size armağan olarak vermek istiyorum; kitaplığınızda itinayla saklayın diye!" Bunu duyan kral, hekime, "Nedir bu kitap?" diye sormuş; o da, "Değer biçilmez şeyler içerir. Açıkladığı sırlardan pek önemli olmayan biri şu: Başımı vurdurursan, kitabı aç ve sayarak üç sayfa çevir; sonra soldaki sayfadan üç satır oku! Kestirdiğin baş sana seslenecek ve ona soracağın her soruyu yanıtlayacaktır!" demiş. Bu sözleri duyan kral şaşkınlıktan şaşkınlığa düşmüş; sevinçten ve heyecandan titremiş ve "Ey hekim, senin başını vurdursam da konuşacak mısın?" diye sormuş. Hekim de, "Evet, gerçekten öyle, efendim! Kitapta, bu hayret verici şey de yazılı!" demiş. Bunun üzerine kral ona gitmesi için izin vermiş; ancak adamlarını da yanına katmış. Hekim bir iki gün içinde işlerini görmüş. Sonra yeniden kralın huzuruna çıkmış. Buraya emirler, vezirler, mabeyinciler ve naiplerle krallığın tüm önde gelenleri de gelmiş; divan (her renkten ve biçimden giysilerle) çiçek dolu bir bahçeye dönmüş. O sırada, hekim, divana girmiş ve kralın önünde ayakta durmuş; elinde eski bir kitap ve içinde bir tür toz bulunan bir sürme kutusu taşıyormuş. Sonra oturmuş ve "Bana birisi bir tabak getirsin!" demiş; sonra da tozu tabağa dökerek tabana yaymış; ve "Ey kral! Bu kitabı al! Ama başımı vurmadan önce kullanma; başım vurulunca, onu, içinde toz bulunan şu tabağa koydur! Kanımı dindirsinler! Sonra kitabı aç!" demiş.

Ancak kral acelesi yüzünden onun söylediklerini pek dinlememiş. Kitabı almış ve sayfaların birbirine yapışık olduğunu görmüş; parmağını ağzına koyup tükürüğüyle ıslatmış; ve ilk sayfayı açmayı başarmış. İkinci, üçüncü, sayfalar için de aynı hareketi tekrarlamış; ve her seferinde sayfalar büyük bir güçlükle açılmış; sonra okumaya çalışmış; ama sayfalar üzerinde hiçbir yazı yokmuş. Kral, "Ey hekim, burada yazılı bir şey yok!" demiş. Hekim, "Aynı tarzda açmaya devam et!" demiş; kral da yaprakları çevirmeye devam etmiş. Ancak daha birkaç dakika geçmemiş: O anda kralın kanına zehir işlemeye başlamış; çünkü kitap zehirli imiş. Kral, müthiş titremeler içinde yere düşmüş, ve "Zehirlendim, zehirlendim!" diye haykırmaya başlamış.

Hekim Rüyan, ona seslenerek şu dizeleri okumaya başlamış.

Şu yargıçlar! Yargılar ya, bazen kendi yetkilerini aşarak tüm adaleti bir yana bırakırlar! Bununla birlikte, efendim, adalet vardır! Zamanı gelince, onları da yargılarlar. Eğer dürüst ve iyi iseler yakayı kurtarırlar. Ama zulmetmişlerse, Kader de onlara zulmeder ve en kötü sıkıntılara uğratır! Gelip geçenlerin alaylarına ve acımalarına alet olurlar. Yasa budur! Bu da ondan ötürüdür! Ve Kader sadece mantıkla işini yürütür!

Hekim Rüyan bu dizeleri okuyup bitirirken, kral da o anda can vermiş.

Böylece, ey ifrit, bil ki, Kral Yunan, Hekim Rüyan'ı bağışlasaydı, Tanrı da sırası gelince onu bağışlayacaktı. Ama o bunu reddetti, ve ölümüne kendi karar vermiş oldu,

Sen de, ey ifrit, beni bağışlamak isteseydin, Allah da seni korurdu.

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın ışığını görmüş ve yavaşça susmuş...

Binbir Gece Masalları, Çeviren: Alim Şerif Onaran

(Kısaltılmıştır)

SORULAR

Soru 1

Şehzade ile Gulyabani masalı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Masal, Arap edebiyatına ait Binbir Gece Masalları'ndan alınmıştır.

B) Masalın anlatıcısı Şehrazat adında bir kadındır.

C) Masalda zaman ve mekân belirsizdir. Mekân olarak saray geçmektedir.

D) Masalın konusu, kralın; kendini öldüreceği şüphesi üzerine Hekim Rüyan'ı öldürmek isterken Hekim Rüyan'ın Kral Yunan'a bunu hayatı ile ödetmesi

E) Masal, kahraman bakış açısı ile anlatılmıştır.

Cevap: E

Soru 2

Şu yargıçlar! Yargılar ya bazen kendi yetkilerini aşarak tüm adaleti bir yana bırakırlar! Bununla birlikte efendim, adalet vardır! Zamanı gelince onları da yargılarlar. Eğer dürüst ve iyi iseler yakayı kurtarırlar. Ama zulmetmişlerse kader de onlara zulmeder ve en kötü sıkıntılara uğratır. Gelip geçenlerin alaylarına ve acımalarına alet olurlar. Yasa budur! Bu da ondan ötürüdür! Ve kader sadece mantıkla işini yürütür!

Şehzade ile Gulyabani adlı masaldan alınan yukarıdaki bölümde hangi temel duygu vurgulanmaktadır?

A) Bağımsızlık B) Adalet
C) Kıskançlık D) Dürüstlük
E) Acıma

Cevap: B

Soru 3

Aşağıdakilerden hangisi Türk masalları üzerine araştırma yapan kişiler arasında yer almaz?

A) Pertev Naili Boratav
B) Naki Tezel
C) Eflatun Cem Güney
D) Ziya Gökalp
E) Refik Halit Karay

Cevap: E